PAKOLAISNEUVONTA

Eduskunnan hallintovaliokunnalle
24.02.2022

Asia: U 15/2020 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi muuttoliikkeen välineellistämiseen vastaamiseksi

Pakolaisneuvonta ry:n lausunto

Pakolaisneuvonta kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston selvityksestä koskien komission ehdotusta Euroopan ja parlamentin ja neuvoston asetukseksi muuttoliikkeen välineellistämiseen vastaamiseksi.

1 Yleistä

Marraskuussa Euroopan komissio esitti ehdotuksen väliaikaisesta päätöslauselmasta liittyen niin kutsuttuun turvapaikanhakijoiden välineellistämiseen. Joulukuussa annettiin jo uusi ehdotus pysyvästä mekanismista tällaisiin tilanteisiin. Välineellistämiseen liittyvien ehdotusten lisäksi tammikuussa esitettiin ehdotus Schengenin rajasäännöstön muokkaamisesta, joka sisältää muun muassa välineellistämisen määritelmän (2 artikla).

Pakolaisneuvonta vastustaa ehdotettuja ns. välineellistämiseen liittyviä ehdotuksia. Välineellistämistä koskevan väliaikaisen mekanismin ja nyt käsiteltävänä olevan pysyvän mekanismin keskeinen ajatus on lakiin perustuvista velvoitteista poikkeamisen laajentaminen ja normalisointi. Ehdotus tarkoittaisi, että eurooppalaisesta turvapaikkajärjestelmästä tulisi entistä hajanaisempi ja monimutkaisempi luomalla erityissäännöt niille jäsenvaltioille, jotka vetoavat välineellistämisasetukseen.

Komission välineellistämistä koskevissa ehdotuksissa on selkeä ristiriita tavoitteiden ja keinojen sekä käytännön vaikutusten välillä. Ehdotuksissa ehdotetaan säädöstasolla jäsenvaltioille mahdollisuutta kiertää lainsäädäntöä, joka ei edes aseta jäsenvaltioille kohtuuttomia tai saavuttamattomia vaatimuksia turvapaikkamenettelyn osalta - ja lisäksi tavalla joka on ristiriidassa ehdotusten tavoitteiden kanssa. Ehdotusten ja myös valtioneuvoston selvityksen taustalla on nähtävissä erittäin kyseenalainen ajatus siitä, että on parempi laillistaa huono käytäntö, kuin jättää nämä käytännöt laittomiksi, koska katsotaan, että tällä tavalla asetettaisiin rajat huonoille käytännöille. Tosiasiassa ei ole mitään näyttöä siitä, että erityisesti ne jäsenvaltiot jotka eivät ole EU-lainsäädäntöä noudattaneet, noudattaisivat myöskään näitä rajoja.

Ehdotukset tarkoittaisivat hakijoiden oikeusturvan kannalta kyseenalaisimpien menettelyiden ja rajoitusten lisäämistä eli rajamenettelyiden laajentamista, rekisteröinnin viivästyttämistä sekä vastaanotto-olosuhteiden ja tehokkaiden oikeussuojakeinojen heikentämistä entisestään. Ehdotukseen sisältyvät oikeusturvariskit korostuvat erityisesti nykyisessä tilanteessa, jossa jäsenvaltiot toistuvasti jättävät velvoitteensa huomiotta. Ehdotetut poikkeussäännökset heikentävät turvapaikkamenettelyssä keskeisiä suojelun standardeja, mutta lisäksi ne ennemminkin lisäävät kuin vähentävät jäsenvaltioiden viranomaisten tehtäviä ja erityisesti aikataulut huomioiden lisäävät kuormitusta turvapaikkamenettelyssä.

Pakolaisneuvonta ry
Pasilanraitio 9
00240 Helsinki
Puh (09) 2313 9300
Faksi (09) 2313 9310
pan@pakolaisneuvonta.fi

Vaikka asetusehdotuksessa mainitaan palautuskielto, lapsen edun ensisijaisuus, oikeus perhe-elämään ja terveyden suojelu, niin se ei sisällä tarvittavia takeita sen varmistamiseksi, että oikeudet olisi käytännössä mitenkään mahdollista turvata ehdotetussa menettelyssä. Väite, että ehdotetussa menettelyssä pystytään tarjoamaan kaikki oikeusturvatakeet, on epärealistinen, harhaanjohtava ja perusteeton.

Käytännössä ehdotus loisi mallin, jossa jokainen turvapaikanhakija joutuisi summaariseen huonolaatuiseen turvapaikkamenettelyyn ilman tosiasiallisia oikeusturvatakeita ja käytännössä tosiasiallisesti säilöönoton kohteeksi. Edes lapsien kohdalla ei tehdä poikkeusta. Haavoittuvassa asemassa olevien asema ja tunnistaminen sivuutetaan käytännössä täysin.

Rajamenettely epärealistisine määräaikoineen tarkoittaisi käytännössä myös resurssien suuntaamista summaariseen menettelyyn, jossa tarkoituksena on käsitellä perusteettomia hakemuksia. Toisin kuin selvityksessä arvioidaan, niin tämä tarkoittaa lähes väistämättä riskiä myös siihen, että muiden ns. normaali-menettelyssä olevien hakemusten käsittely pitkittyy. Suomessa heinäkuussa 2018 voimaan tullut kuuden kuukauden käsittelyaikavaatimuskin jo aiheutti sen, että Maahanmuuttovirasto suuntasi resurssinsa käsittelyaikavaatimuksen piiriin kuuluviin hakemuksiin, jolloin vireillä olleiden hakemusten ja hallinto-oikeuksien uudelleen selvitettäväksi palautettujen tapausten käsittelyaika Maahanmuuttovirastossa venyi ja on ollut lähes säännönmukaisesti täysin kestämättömän pitkä, usein kaksi vuotta. Esimerkiksi kahden viime vuoden aikana hakemusmäärien ollessa jopa Suomen mittakaavassa erittäin pienet, Maahanmuuttovirasto on lukuisissa tapauksissa rikkonut ulkomaalaislain 98 a §:n käsittelyaikavelvoitetta (6/15/18 kk).

Ehdotetun kaltainen laaja ja epäselvä välineellistämisen määritelmä myös vahvistaisi entisestään trendiä, jonka mukaan kansainvälistä suojelua hakevia "säilytetään" EU:n ulkorajoilla. Tämä lisää rajavaltioiden vastuuta entisestään ja on käytännössä myös omiaan lisäämään ns. *push back* –tilanteita eli sitä, että hakijoilta evätään pääsy hakemaan kansainvälistä suojelua.

Tilanteet, joissa EU-jäsenvaltiot loukkaavat keskeisimpiä, ehdottomia ihmisoikeuksia - esimerkiksi Välimerellä ja Baltiassa sekä Englannin kanaalissa - ovat jatkuneet jo vuosia ja jatkuvat edelleen. Satoja ihmisiä, myös lukuisia lapsia on kuollut EU:n jäsenvaltioiden viranomaisten toiminnan johdosta. Myös EIT on todennut toistuvasti tämän toiminnan ja yritykset sulkea silmät ihmisoikeusluokkauksilta laittomaksi. EU:n tulisi puuttua johdonmukaisesti jäsenvaltioissa kuten Puolassa tapahtuviin oikeusvaltioperiaatteen loukkauksiin.

Olisi tärkeä, että Suomi rehellisesti arvioi - ja vaatii myös EU-tasolla arvioitavan - onko selvityksessä painotettujen perustavanlaatuisten oikeuksien turvaaminen tosiasiallisesti mahdollista ehdotetussa menettelyssä. Kun on kyse perus- ja ihmisoikeuksien turvaamisesta turvapaikkamenettelyssä, jossa on aina kyse kaikkein perustavanlaatuisimpien oikeuksien kuten ehdottoman palautuskiellon arvioinnista, niin näiden oikeuksien turvaaminen ei saa jäädä abstrakteiksi korulauseiksi ilman konkreettista pohjaa. Perus- ja ihmisoikeudet asettavat rajat kompromisseille eikä Suomi voi suostua ehdotuksiin, jotka tosiasiallisesti merkitsevät ja lisäävät entisestään vakavaa oikeusturvariskiä ilman että ehdotuksessa mitenkään osoitetaan, että se edes tosiasiallisesti olisi tarpeen ja että se tosiasiallisesti edistäisi ehdotukselle ilmoitettujen tavoitteiden saavuttamista. Aina kun on kyse merkittäviä oikeusturvaheikennyksiä sisältävästä ehdotuksesta Suomen tulee vaatia asianmukainen vaikutusarviointi.

Pakolaisneuvonta ry
Pasilanraitio 9
00240 Helsinki
Puh (09) 2313 9300
Faksi (09) 2313 9310
pan@pakolaisneuvonta.fi

Valtioneuvosto toteaa, että ehdotetut muutokset ovat välttämättömiä. Tälle väitteelle ei esitetä mitään muuta perustelua, kuin että komissio on näin todennut. Ottaen huomioon ehdotettujen rajoitusten luonne, Suomi ei voi pitää riittävänä komission toteamusta ilman perusteluita.

Nyt käsiteltävänä oleva asetusehdotus nojautuu pitkälti EU:ssa vireillä olevaan turvapaikkalainsäädännön uudistukseen ja esimerkiksi välineellistämisen käsitteen osalta Schengenin rajasäännöstön muutosehdotukseen, joita käsitellään erikseen ja jotka ovat myös vielä täysin kesken. Myös asetusehdotuksen yhteys kriisi- ja hätätilasäädöksiin, joiden käsittelyä ei ole vielä edes aloitettu, on huolestuttava ja epäselvä. Tässä vaiheessa on näin ollen myös vielä liian aikaista ottaa kantaa asetusehdotukseen.

Valtioneuvoston selvityksessä ei ole otettu huomioon sitä, että jos ehdotuksen mahdollistama rajamenettely otettaisiin esimerkiksi Suomessa käyttöön, niin sillä olisi väistämättä myös taloudellisia vaikutuksia, muun muassa liittyen siihen, että kaikki hakijat sijoitettaisiin rajalle tai sen läheisyyteen. Se, että kaikkia hakijoita tulee kuulla nopeutetusti tarkoittaa huomattavaa resurssien lisäystarvetta Maahanmuuttovirastolle, tulkkaukseen ja oikeusapuun. Valitusvaiheessa menettely kuormittaa myös esimerkiksi tuomioistuimia, koska käytännössä jokaisen menettelyssä kielteisen päätöksen saavan valitusasiassa pitää käsitellä kiireellisenä täytäntöönpanokieltohakemus. Asian arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös se miten syksyn 2015 poikkeustilanteen seurauksena alkuvaiheen hätiköinti tosiasiallisesti pitkitti menettelyiden kokonaiskestoa ja näin ollen myös lisäsi kokonaiskustannuksia.

Pakolaisneuvonta vastustaa nyt käsiteltävänä olevaa ehdotusta, joka tarpeettomasti heikentää turvapaikkamenettelyn oikeusturvatakeita ja jonka vaikutukset ovat pitkälti siinä esitettyjen tavoitteiden vastaisia.

Seuraavassa nostetaan lyhyesti esiin esimerkkejä liittyen asetuksen ongelmallisimpiin kohtiin:

2 Välineellistäminen käsitteenä

Välineellistämisen määritelmä on monella tapaa ongelmallinen. Se on myös liian laaja ja sisältää useita epäselviä termejä. Lisäksi käsitteen ja sen käsittelyn hajauttaminen erikseen käsiteltävien asetuksen ja Schengenin rajasäännöstön muutosehdotuksen yhteyteen on kyseenalaista.

Ehdotettu välineellistämisen käsite on niin laaja, että se kattaisi lukuisat, jopa useimmat tilanteet EU:n ulkorajoilla. Näin esimerkiksi Turkista Kreikkaan saapuvat hakijat, mikä on epäilemättä ollut myös edellytys käsitteen luonnosvaiheessa. Jos valtiot voivat turvautua poikkeusjärjestelmään aina, jos on osoitettavissa merkkejä välineellistämisestä, niillä olisi ehdotetussa muodossa mahdollisuus turvautua siihen jatkuvasti. Todellisuudessa valtiot ovat välineellistäneet pakenemaan ja siirtymään joutuneita ihmisiä jo vuosia, jopa aina – viime vuosina esimerkiksi Turkissa, Valkovenäjällä ja Libyassa.

3 Rajamenettely

Ehdotuksen mukaan rajamenettelyn enimmäiskesto olisi 16 viikkoa muutoksenhaku mukaan lukien. Valtioneuvoston selvitys sisältää rajamenettelyn osalta täysin epärealistisia näkemyksiä.

Pakolaisneuvonta ry
Pasilanraitio 9
00240 Helsinki
Puh (09) 2313 9300
Faksi (09) 2313 9310
pan@pakolaisneuvonta.fi

Valtioneuvoston selvityksessä tuodaan esiin, että rajamenettelyssä turvataan jokaiselle hakijalle hakemuksen perusteellinen tutkinta, haavoittuvan aseman ja erityistarpeiden tunnistaminen, oikeusapu ja asianmukainen tulkkaus. Valtioneuvosto painottaa, että hakijat tulee puhutella ja turvapaikkaperusteet tutkia yhtä perusteellisesti ja huolellisesti kuin ns. normaalissa turvapaikkamenettelyssä. Jokaiselle turvapaikkamenettelyä seuranneelle asiantuntijalle on selvää, että nyt ehdotetussa pakollisessa rajamenettelyssä ei yksinkertaisesti ole mahdollista käytännössä taata laadukasta ja oikeusturvatakeet täyttävää menettelyä. Selvityksessä esitetty nostaa myös jatkuvasti esiin kysymyksen miksi hakemuksia ei käsitellä ns. normaalimenettelyssä, miksi ihmiset pitäisi ohjata rajamenettelyyn ja mikä on sen hyöty.

Lisäksi jää esimerkiksi täysin epäselväksi mitä selvityksessä tarkoitetaan sillä, että niiden hakijoiden, jotka ovat esittäneet todennäköisiä perusteluja hakemukselleen sekä alaikäisten hakijoiden ja alaikäisten hakijoiden perheenjäsenten jättämien hakemusten käsittely tulisi priorisoida. Epäselväksi jää miten tällaiset tapaukset ja perustelut tunnistetaan rajamenettelyssä ja mitä priorisoinnilla tarkoitetaan.

Pakolaisneuvonta vastustaa ehdotusta. Se rajoittaa perusteettomasti ja merkittävällä tavalla kansainvälistä suojelua hakevien oikeusturvatakeita eikä se tosiasiassa edistä siihen kirjattuja tavoitteita. Vähintään Suomen tulee vaatia asetukseen seuraavat muutokset:

Alaikäiset perheineen sekä muut haavoittuvassa asemassa olevat hakijat tulee rajata rajamenettelyn ulkopuolelle. Ehdoton minimivaatimus on se, että asetukseen kirjataan velvollisuus arvioida lapsen edun ensisijaisuus ja velvollisuus turvata lapsille asianmukaiset palvelut sekä oikeus perhe-elämään. Siihen tulee sisällyttää kielto ottaa säilöön lapsia ja lapsiperheitä sekä hakijoita, joilla erityistarpeita.

Ehdotettu mahdollisuus laajentaa rajamenettelyn käyttöä 16 viikkoon tulee poistaa. Sille ei ole perusteltu eikä osoitettu tarvetta, se lisää tosiasiallista säilöönottoa ja heikentää perusteettomasti hakijoiden oikeusturvaa.

Asetuksen erityisiin takeisiin tulee kirjata oikeus maksuttomaan oikeusapuun kaikille hakijoille. Ehdotus jättää tältä osin liikaa harkintavaltaa jäsenvaltioille.

4 Tehokkaiden oikeussuojakeinojen heikentäminen

Rajamenettelyssä valituksella ei ole automaattista lykkäävää vaikutusta, mikä lisää riskiä ehdottoman palautuskiellon loukkaamiseen. Viiden päivän määräaika ei riitä takaamaan sitä, että hakijat tosiasiallisesti ehtivät hankkia asiantuntevan avustajan, joka ehtisi laatia asianmukaisen täyäntöönpanokieltohakemuksen tuomioistuimelle. Jos perusoikeuskirjan edellyttämä hakijoiden oikeus hakea täytäntöönpanokieltoa toteutuisi, ehdotus johtaa käytännössä myös tuomioistuinten kuormittamiseen kiireellisten täytäntöönpanokieltohakemuksen osalta, mikä tarkoittaisi myös resursseja pois valitusten substanssin käsittelystä.

5 Rekisteröinnin määräajan pidentäminen

Pakolaisneuvonta vastustaa rekisteröinnin määräajan pidentämistä. Ehdotus viivästyttäisi perusteettomasti turvapaikkaprosessiin pääsyä, jonka pitäisi tapahtua välittömästi. Rekisteröinnin viivästymisestä seuraa se, että ihmiset ovat pidemmän aikaa suojatta ja käytännön kokemuksiin Euroopassa viitaten ovat tällöin myös edelleen

Pakolaisneuvonta ry
Pasilanraitio 9
00240 Helsinki
Puh (09) 2313 9300
Faksi (09) 2313 9310
pan@pakolaisneuvonta.fi

korostuneessa vaarassa joutua oikeudenloukkausten, kuten summittaisen maastapoistamisen kohteeksi, ilman tilanteensa yksilöllistä arviointia. Käytännössä rekisteröinnin viivästyttäminen tarkoittaa muun muassa sitä, että hakijoiden on vaikeampia todistaa olevansa turvapaikanhakijoita ja näin heikentää hakijan oikeutta vastaanottoon ja suojeluun palautuskiellon loukkaukselta sekä muihin turvapaikanhakijoille kuuluviin oikeuksiin.

Valtioneuvoston selvityksen mukaan niiden hakijoiden, jotka ovat esittäneet todennäköisiä perusteluja hakemukselleen sekä alaikäisten hakijoiden ja alaikäisten hakijoiden perheenjäsenten hakemusten rekisteröintiä tulisi priorisoida. Tämän osalta on täysin sivuutettu mitä priorisointi käytännössä tarkoittaa ja miten esimerkiksi ennen rekisteröintiä selvitetään ovatko hakijat esittäneet todennäköisiä perusteluja hakemukselleen.

6 Vastaanotto-olosuhteiden rajoittaminen

Vastaanotto-olosuhteiden rajoittaminen (art 3) jopa 16 viikon ajan johtaa mm. siihen ettei ihmisarvon loukkaamattomuuden periaatetta kyetä turvaamaan (perusoikeuskirjan 1 artikla).

7 Palautukset, palautusdirektiivistä poikkeaminen

Ehdotus on myös tältä osin selkeästi ristiriidassa suhteellisuusperiaatteen kanssa. Palautusdirektiivissä on tärkeitä takeita liittyen palautuskieltoon, säilöönottoon ja terveydenhuoltoon. Direktiivistä poikkeamisen mahdollistava artikla 4 tulee poistaa. Paluuta koskeva päätöksentekomenettely jätetään ehdotuksessa käytännössä kansallisen lainsäädännön varaan.

8 Pääsy turvapaikkamenettelyyn

Ehdotuksessa ei ole turvattu todellista ja tehokasta pääsyä turvapaikkamenettelyyn. Jäsenvaltioiden tulee turvata riittävien rekisteröintipisteiden, mukaan lukien riittävän useiden rajanylityspaikkojen lisäksi, että hakijat saavat niistä tietoa ja että hakijoilla on turvallinen ja laillinen mahdollisuus päästä näihin pisteisiin. Ilman sitä ehdotus ei turvaa pääsyä turvapaikkamenettelyyn. (vrt. esim. EITn ratkaisu 8.7.2021 Shahzad v. Unkari)

9 Suhde komission muuttoliike- ja turvapaikkasopimukseen

Euroopan komissio ehdotti EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasääntöjen yleisemmän uudistuksen osana 23. syyskuuta 2020 uutta muuttoliike- ja turvapaikkasopimusta (jatkossa Pakti). Siinä esitetään kokonaisvaltaista yhteistä eurooppalaista järjestelyä useine säädösehdotuksineen yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän luomiseksi. Nyt käsiteltävänä oleva ehdotus, jossa jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus mittaviin oikeusturvaheikennyksiin ja jätetään asia pitkälti jäsenvaltioiden valinnan varaan, on ristiriidassa käsittelyssä olevan Paktin eli vireillä olevan kokonaisuudistuksen tavoitteiden kanssa, myös sen osalta että edistetään yhtenäistä turvapaikkajärjestelmää EU:ssa. Paktiin liittyvien säädösehdotusten tavoitteena on varmistaa, että kaikkia turvapaikanhakijoita kohdellaan samalla tavoin kaikissa jäsenmaissa.

Osa ehdotuksen sisällöstä on päällekkäistä komission vuoden 2020 ehdotusten kanssa, joiden käsittely on tällä hetkellä täysin kesken, kun taas osa hylättiin 2020 sopimusta valmisteltaessa, ja ne ovat nyt ns. palanneet takaoven kautta.

Pakolaisneuvonta ry
Pasilanraitio 9
00240 Helsinki
Puh (09) 2313 9300
Faksi (09) 2313 9310
pan@pakolaisneuvonta.fi

Näyttää siltä, että ehdotuksella yritetään ujuttaa turvapaikanhakijoiden oikeusturvan kannalta erittäin kyseenalaisia ja tavoitteiden edistämisen kannalta vaikutukseltaan päinvastaisia rajoituksia ohitse käsittelyssä olevan kokonaismuutosehdotuksen. Näin erityisesti ehdottamalla kaikkiin sovellettavaa rajamenettelyä sekä oikeusturvaheikennyksiä kriisi- ja *force majeure* – asetusehdotuksesta, jonka käsittelyä ei ole vielä edes aloitettu EU-tasolla.

Ehdotus, jossa epäselvän välineellistämisen käsitteen perusteella ehdotetaan, että ihmisten oikeutta hakea kansainvälistä suojelua rajoitetaan radikaalisti ja että kaikki hakemukset voidaan käsitellä summaarisessa, käytännössä huonolaatuisessa pikamenettelyssä ilman oikeusturvatakeita, vie uskottavuuden myös käynnissä olevien EU-Paktin osalta ja erityisesti sen osalta, että siinä on edes tavoitteena turvata perus- ja ihmisoikeusvelvoitteet täysimääräisesti.

10 Lopuksi ja Suomen kannan osalta

Nyt käsiteltävänä olevalla asetusehdotuksella olisi sen tavoitteiden kanssa painvastainen vaikutus oikeuteen hakea turvapaikkaa ja hakijoiden yhdenvertaiseen kohteluun EU:ssa luomalla rinnakkaisen systeemin ns. välineellistämisen tilanteissa, jossa poiketaan EU:n turvapaikkalainsäädännöstä ja käytännössä sen keskeisistä oikeusturvatakeista.

Suomen tulisi johdonmukaisesti vastustaa EU:n turvapaikkalainsäädännöstä poikkeamisen laajentamista ja normalisointia, erityisesti tilanteessa, jossa säädösten noudattamattomuus on laaja ongelma jäsenvaltioissa ja ottaen huomioon, että jo nykyinen EU:n turvapaikkalainsäädäntö tarjoaa jäsenvaltioille riittävästi mahdollisuuksia ja joustoa myös ns. välineellistämisen kaltaisissa tilanteissa.

Valtioneuvoston kanta on monelta osin epärealistinen eikä ota huomioon turvapaikkamenettelyn realiteetteja. Perus- ja ihmisoikeudet edellyttävät toteutuakseen selkeitä säädöksiä ja menettelyitä. Nyt käsiteltävänä oleva ehdotus ei ole valtioneuvoston edellyttämällä tavalla selkeä. Ehdotus hämärtää hakijoiden oikeuksia ja keskeisten oikeusturvatakeiden osalta myös sitä mitä jäsenvaltioilta edellytetään. On selvää, että ehdotuksessa hakijoiden oikeuksia rajoitetaan tavalla, joka kohdistuu pahimmin juuri kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin hakijoihin.

Asetusehdotus luo pysyväisluonteisen mekanismin, joka mahdollistaisi jäsenvaltioille turvapaikkaa ja palauttamista koskevan EU-lainsäännön osittaisen kumoamisen. Valtioneuvoston selvityksessä ei ole riittävällä huolellisuudella arvioitu ehdotukseen selkeästi liittyviä kysymyksiä liittyen ehdotettujen poikkeamismahdollisuuksien ja menettelyiden suhteellisuuteen, tehokkuuteen, välttämättömyyteen ja sen perus- ja ihmisoikeusvaikutuksiin. Ehdotus ei sisällä asianmukaista vaikutusarviointia – ei myöskään perus- ja ihmisoikeuksien eikä taloudellisten vaikutusten osalta.

Perus- ja ihmisoikeudet ja oikeusvaltioperiaate ovat olennainen osa demokraattisen oikeusvaltion ja myös EU:n perustaa. Perusoikeuskirjalla on sama oikeudellinen painoarvo kuin perussopimuksilla. Kaikessa EU:n ja jäsenvaltioiden kansallisessa toiminnassa on kunnioitettava perus- ja ihmisoikeuksia sekä kansainvälisen oikeuden velvoitteita (ml. Euroopan ihmisoikeussopimus).

Ehdotuksessa sivuutetaan solidaarisuutta ja yhteisvastuuta edistävät vaihtoehdot, jotka paitsi edistäisivät ehdotuksen tavoitteita, mutta eivät vaarantaisi hakijoiden

Pakolaisneuvonta ry
Pasilanraitio 9
00240 Helsinki
Puh (09) 2313 9300
Faksi (09) 2313 9310
pan@pakolaisneuvonta.fi

oikeusturvaa. Ehdotuksessa vain mainitaan unionin virastojen antama tuki, mutta jätetään se välineellistämisen kohteeksi joutuneen jäsenvaltion harkintaan.

Suomen ja EU:n tulee johdonmukaisesti vaatia, että oikeusvaltioperiaatetta ja ihmisoikeusvelvoitteita noudatetaan myös maahanmuuttoon ja kansainvälisen suojeluun liittyvissä kysymyksissä. Suomen tulisi nostaa esiin todellisena ratkaisuvaihtoehtona tämän tyyppiseen tilanteeseen erityisesti EUAA:n ja muiden jäsenvaltioiden antama tuki sekä EU:n sisäiset siirrot. Hakijamäärän kasvaessa niin suureksi, että jäsenvaltio ei pysty siitä yksin vastaamaan, jäsenvaltio tulee myös velvoittaa ottamaan vastaan EU:n ja sen jäsenvaltioiden antama tuki.

Marjaana Laine
Johtava juristi
Pakolaisneuvonta ry

Pakolaisneuvonta ry
Pasilanraitio 9
00240 Helsinki
Puh (09) 2313 9300
Faksi (09) 2313 9310
pan@pakolaisneuvonta.fi